

PREPORUKE

PREPORUKA KOMISIJE (EU) 2018/624

od 20. travnja 2018.

o pristupu poddavljača i MSP-ova u sektoru obrane prekograničnim tržištima

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292.,

budući da:

- (1) Europsko vijeće utvrdilo je u prosincu 2013. cilj postizanja integriranije, održivije, inovativnije i konkurentnije europske obrambene tehnološke i industrijske baze (EDTIB) potrebne radi razvoja i održavanja obrambenih sposobnosti te jačanja strateške autonomije Europe, kao i njezine sposobnosti djelovanja u suradnji s partnerima. U tom je kontekstu Europsko vijeće istaknulo važnost pristupa malih i srednjih poduzeća (MSP) prekograničnim tržištima, pozvalo Komisiju da istraži mogućnost uvođenja dodatnih mjera s ciljem otvaranja lanaca opskrbe za MSP-ove iz svih država članica te napomenulo da su MSP-ovi važna karika u obrambenom opskrbnom lancu, izvor inovacija i ključni pokretači konkurentnosti ⁽¹⁾.
- (2) U Europskom akcijskom planu obrane (EDAP) od 30. studenoga 2016. najavljeno je da će Komisija preporučiti lakši pristup MSP-ova i srednjih društava u sektoru obrane prekograničnim tržištima. To je potvrđeno i u Komunikaciji Komisije pod nazivom „Pokretanje Europskog fonda za obranu” ⁽²⁾, donesenoj 7. lipnja 2017.
- (3) Komisija smatra da su konkurentni prekogranični opskrbni lanci ključan dio integriranije i konkurentnije europske obrambene tehnološke i industrijske baze i da bi europskom tržištu obrambene opreme pristup trebala imati sva europska trgovačka društva, bez obzira na njihovu veličinu i lokaciju.
- (4) Ova je Preporuka izrađena s pomoću informacija savjetodavne skupine Komisije o prekograničnom pristupu MSP-ova ugovorima u području obrane i sigurnosti, čiji je posao dovršen i čije je izvješće objavljeno u studenome 2016. ⁽³⁾, te s pomoću informacija stručnjaka iz država članica. Dio je širokog spektra inicijativa i aktivnosti Komisije namijenjenih podupiranju MSP-ova aktivnih u području obrane.
- (5) U izradi ove Preporuke u obzir je uzet i posao koji je Europska obrambena agencija (EDA) ⁽⁴⁾ obavila kad je riječ o nabavi u području obrane, vještinama, financiranju i sposobnosti MSP-ova ⁽⁵⁾.
- (6) Budući da industrijski subjekti, posebno glavni izvođači, imaju ključnu ulogu u obrani, Komisija je, uz izradu ove Preporuke, započela i dijalog s dionicima iz industrije kako bi se utvrdila moguća daljnja djelovanja s ciljem stvaranja uvjeta za konkurentne prekogranične obrambene opskrbne lance i postigao dogovor u tom pogledu.

⁽¹⁾ U ovoj se Preporuci obrađuju pitanja koja su izravno povezana s prekograničnim sudjelovanjem MSP-ova i srednjih društava u postupcima nabave u području obrane, no ne i pitanja koja bi na njih mogla imati neizravnog, ali važnog utjecaja, posebno transferi obrambenih proizvoda unutar EU-a, normizacija i certifikacija.

⁽²⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Pokretanje Europskog fonda za obranu (COM(2017) 295 final).

⁽³⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/20354/>

⁽⁴⁾ <https://www.eda.europa.eu/>

⁽⁵⁾ Za pregled aktivnosti EDA-e u tom području posjetite sljedeću stranicu: <https://www.eda.europa.eu/procurement-biz/information/eda-market-industry-policies;> <https://www.eda.europa.eu/what-we-do/activities/activities-search/small-and-medium-sized-enterprises-smes>).

- (7) Djelovanje država članica moglo bi znatno olakšati pristup MSP-ova i srednjih društava u sektoru obrane prekograničnim tržištima. U ovoj bi Preporuci stoga trebale biti navedene vrste djelovanja za rješavanje nekih od problema s kojima se suočavaju MSP-ovi i srednja društva odnosno za lakšu integraciju MSP-ova i srednjih društava u obrambene opskrbe lance.
- (8) Pravodobne informacije o budućim planovima i projektima naoružavanja mogle bi MSP-ovima i srednjim društvima pomoći da bolje predvide promjene na tržištu i da sudjeluju u ugovorima i projektima u području obrane.
- (9) Oglašavanje ugovora u vrijednosti nižoj od praga utvrđenog u člancima 8. i 9. Direktive 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾ unaprijedilo bi tržišno natjecanje. Isto tako, potaknulo bi sudjelovanje MSP-ova u sektoru obrane. Javni naručitelji takvo oglašavanje ne bi trebali ograničiti samo na svoju državu članicu.
- (10) Složene informacije u dokumentaciji o nabavi koju javni naručitelji stavljaju na raspolaganje ponuditeljima i potencijalnim ponuditeljima mogle bi odvratiti nova, manja društva od ulaska na tržište javne nabave. Takve informacije moraju stoga biti relevantne i dobro strukturirane.
- (11) Daljnje prepreke MSP-ovima i srednjim društvima predstavljaju veliki natjecaji za nabavu u području obrane i povezani zahtjevi u pogledu sposobnosti pružanja usluga. Rješenje bi moglo biti sklapanje pojedinačnih, manjih ugovora podijeljenih u grupe u okviru jednog postupka javne nabave.
- (12) Dulja bi razdoblja za podnošenje ponuda bila korisna za MSP-ove i srednja društva jer bi imali više vremena za pronalaženje poslovnih prilika i pripremu.
- (13) Mogućnost oslanjanja na sposobnosti drugih gospodarskih subjekata, uključujući podizvođače ili druge sudionike u konzorcijima ili grupama, olakšava pristup tržištu nabave, posebno kad je riječ o vrlo velikoj nabavi. Gospodarski subjekti koji žele dobiti ugovore o javnoj nabavi trebali bi od početka biti upoznati s tim mogućnostima.
- (14) Od ulaska na tržište nabave u području obrane MSP-ove i srednja društva mogla bi odvratiti opsežna i složena dokumentacija za nadmetanje, kao i obveza dostave dokaza i potvrda. Kako bi se olakšao pristup tržištu javni bi se naručitelji, kad god je to moguće, trebali dogovoriti da će kvalitativne kriterije za odabir u fazi nadmetanja ocjenjivati isključivo na temelju preliminarnih dokaza koje su dostavili ponuditelji. Javni bi naručitelji trebali zahtijevati podnošenje popratne dokumentacije i potvrda kojima se dokazuje ispunjavanje tih kriterija netom prije potpisivanja ugovora. Preliminarni bi dokaz u pogledu ispunjavanja kvalitativnih kriterija za odabir mogla biti standardizirana osobna izjava, odnosno europska jedinstvena dokumentacija o nabavi (ESPD) ⁽²⁾.
- (15) Druge su mogućnosti poboljšanja tržišnog položaja manjih društava regionalna suradnja među državama članicama i grupiranje društava u klastere.
- (16) No, obrambenoj industriji MSP-ovi mogu ponajprije pridonijeti svojom inovativnošću. U svim bi inicijativama kojima se podupiru istraživanja i tehnologije trebalo posebno voditi računa o MSP-ima i osigurati njihovo stvarno sudjelovanje, koliko god je to moguće.
- (17) Razvoj vještina koje su posebno potrebne obrambenoj industriji mogao bi novim igračima omogućiti ulazak na europsko obrambeno tržište,

⁽¹⁾ Direktiva 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ (SL L 216, 20.8.2009., str. 76.).

⁽²⁾ Europska jedinstvena dokumentacija o nabavi (ESPD), kako je definirana Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2016/7 od 5. siječnja 2016. o utvrđivanju standardnog obrasca za europsku jedinstvenu dokumentaciju o nabavi (SL L 3, 6.1.2016., str. 16.), na temelju članka 59. Direktive 2014/24/EU.

DONIJELA JE OVU PREPORUKU:

1. TERMINOLOGIJA

Za potrebe ove Preporuke „MSP” treba tumačiti kako je definirano u Preporuci Komisije 2003/361/EZ ⁽¹⁾, a „srednje društvo” znači društvo veće od MSP-a, koje međutim nije glavni ugovaratelj u ugovoru za nabavu složenih obrambenih sustava.

U cijelom tekstu ove Preporuke upućivanja na „javne naručitelje” treba tumačiti kao upućivanja koja obuhvaćaju „javne naručitelje”, kako su definirani u članku 2. stavku 1. Direktive 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾, i „naručitelje”, kako su definirani u članku 4. Direktive 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾. Preporuke upućene javnim naručiteljima ili naručiteljima odnose se na dodjelu ugovora u području obrane i sigurnosti u skladu s člankom 2. Direktive 2009/81/EZ.

2. JAVNA NABAVA

2.1. Dugoročni planovi i prioriteti

Države članice trebaju, kad god je to moguće, pružiti pravodobne informacije o budućim dugoročnim planovima naoružavanja (sposobnost te zahtjevi i prioriteti u pogledu istraživanja i tehnologija). To se može učiniti na sljedeće načine: objavom dokumenata povezanih s planiranjem; organiziranjem ciljanih događaja za trgovačka društva (glavne izvođače, MSP-ove i srednja društva) iz različitih država članica i pružanjem informacija obrambenoj industriji na transparentan i nediskriminirajući način, uključujući Europsko udruženje svemirske i obrambene industrije (ASD), nacionalna udruženja obrambene industrije i druge poslovne organizacije u području obrane i sigurnosti (npr. klastere) kako bi se osiguralo širenje relevantnih informacija diljem Unije. Potrebno je voditi računa o tome da takvo djelovanje ne dovede do narušavanja tržišnog natjecanja ili povrede načela nediskriminacije i transparentnosti.

2.2. Dobrovoljna objava i mjere transparentnosti

Javni naručitelji trebali bi se, što je više moguće, služiti alatima za objavljivanje najava prije nabave, kao što su prethodne informativne obavijesti ⁽⁴⁾, i organizirati ciljane događaje o preliminarnim planovima nabave i konkretnim projektima. Takvi bi događaji trebali biti namijenjeni trgovačkim društvima (glavnim izvođačima, MSP-ovima i srednjim društvima) iz različitih država članica. Relevantne se informacije mogu prosljediti cijeloj obrambenoj industriji, uključujući Europsko udruženje svemirske i obrambene industrije, nacionalna udruženja obrambene industrije i druge poslovne organizacije u području obrane i sigurnosti (npr. klastere). Pri uporabi tih alata javni naručitelji trebali bi poštovati načela transparentnosti i nediskriminacije te pojasniti privremenu narav predmetnih planova nabave.

Javni naručitelji trebali bi oglašavati mogućnosti nabave na što više mjesta nadilazeći primjenjive pravne zahtjeve. To na primjer podrazumijeva oglašavanje informacija navedenih u pozivu na nadmetanje na što više mjesta nakon što je poslan na objavu u Dodatku *Službenom listu Europsku unije (Tender Electronic Daily (TED))* i omogućivanje gospodarskim subjektima zainteresiranim za buduće pozive da se pretplate na primanje obavijesti o objavljenim pozivima na nadmetanje.

Javni bi naručitelji trebali, kad god je to moguće, oglašavati mogućnosti nabave za ugovore u vrijednosti nižoj od praga utvrđenog u člancima 8. i 9. Direktive 2009/81/EZ ⁽⁵⁾ dobrovoljnim objavama na relevantnim portalima i web-mjestima (ne nužno na TED-u) i slati zahtjeve za informacije i zahtjeve za ponudu potencijalno zainteresiranim društvima diljem

⁽¹⁾ Vidjeti: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:en:PDF>

⁽²⁾ Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65.).

⁽³⁾ Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 243.).

⁽⁴⁾ Članak 30. stavak 1. Direktive 2009/81/EZ.

⁽⁵⁾ Procijenjena vrijednost ugovora i okvirnih sporazuma izračunana u skladu s člankom 9. Pragovi iz članka 8. ažuriraju se dvaput godišnje; opće informacije o trenutnim pragovima nabave nalaze se na: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/rules-implementation/thresholds_hr

Unije. Potrebno je voditi računa o tome da se takvim djelovanjem ne naruši tržišno natjecanje ili povrijede načela nediskriminacije i transparentnosti. Javni naručitelji trebali bi isto tako provoditi pojednostavljene natjecateljske postupke kad je riječ o ugovorima male vrijednosti, čak i kad to nije propisano nacionalnim pravilima.

2.3. Kvaliteta informacija

Javni naručitelji trebali bi tržištu staviti na raspolaganje konkretne i točne kratke informacije (npr. opis nabave u pozivu na nadmetanje objavljenom u TED-u). Na taj način trgovačka društva mogu izdvojiti i utvrditi mogućnosti te donijeti utemeljenu odluku o tome žele li podnijeti ponudu.

Javni bi naručitelji trebali, kad god je to moguće, priložiti neslužbeni prijevod tih informacija na engleski ili jedan od drugih jezika koji se obično koriste u trgovini obrambenom opremom radi objave na *web*-mjestu tijela za nabavu ili u TED-u.

2.4. Podjela u grupe

Javni bi naručitelji trebali razmotriti mogućnost podjele ugovora u grupe. Trebali bi razmotriti i mogućnost nadmetanja za pojedinačne grupe, pod uvjetom da trgovačka društva čija ponuda za te grupe bude uspješna surađuju s gospodarskim subjektom kojem je dodijeljen ugovor za koordinaciju cijelog projekta (glavni ugovaratelj).

2.5. Priprema i provođenje postupaka

Člankom 33. Direktive 2009/81/EZ propisano je da javni naručitelji pri određivanju rokova za primitak zahtjeva za sudjelovanje i ponuda posebno uzimaju u obzir složenost ugovora i vrijeme potrebno za izradu ponuda, ne dovodeći u pitanje minimalne rokove određene tim člankom. Javni bi naručitelji trebali, kad god je to moguće, omogućiti više vremena za podnošenje ponuda od onoga propisanog pravilima tog članka. Na taj bi način industrija, a posebno MSP-ovi, imali više vremena da odluče žele li se natjecati i da podnesu svoju ponudu, kao i da poduzmu potrebne korake za osnivanje konzorcija ili organiziranje podugovaranja.

Elektroničkom se nabavom, posebno podnošenjem ponuda elektroničkim putem, pojednostavnjuju postupci i smanjuju birokracija i administrativni troškovi. Na taj se način mogu smanjiti prepreke pristupu tržištu (troškovi podnošenja ponude), posebno kad je riječ o manjim društvima koja imaju ograničena administrativna sredstva. Javni bi se naručitelji trebali, kad god je to moguće, koristiti elektroničkom nabavom vodeći računa o predmetu ugovora i, posebno, potrebi zaštite povjerljivih podataka.

U pozivu na nadmetanje javni bi naručitelji trebali potencijalnim ponuditeljima uvijek ukazati na mogućnost oslanjanja na sposobnost drugih stranaka, uključujući podizvođače ⁽¹⁾ ili članove istog konzorcija ili grupe ⁽²⁾, radi ispunjavanja kriterija sposobnosti u skladu s člankom 41. stavcima 2. i 3. i člankom 42. stavcima 2. i 3. Direktive 2009/81/EZ.

Javni bi naručitelji trebali nastojati smanjiti administrativno opterećenje koje proizlazi iz postupka nabave. Na primjer, trebali bi, koliko god je to moguće, izbjegavati održavanje brojnih pregovaračkih sastanaka i tražiti samo one informacije ili onu dokumentaciju koja je potrebna za dotični postupak.

2.6. Kvalitativni odabir

Kriteriji za odabir koje utvrde javni naručitelji trebali bi biti proporcionalni, a zahtjeve koji nisu neophodno nužni trebalo bi izbjegavati. Kad je riječ o tehničkoj i stručnoj sposobnosti, trebali bi se odlučiti za kriterije za odabir s pomoću kojih bi mogli utvrditi ima li ponuditelj traženu sposobnost za dotični ugovor, a ne ocjenjivati njegovu opću sposobnost. Kad je riječ o ekonomskoj i financijskoj sposobnosti, potreban minimalni godišnji promet ne bi trebao premašivati dvostruku procijenjenu vrijednost ugovora.

⁽¹⁾ Vidjeti članak 1. točku 22. i članak 21. Direktive 2009/81/EZ.

⁽²⁾ Vidjeti članak 1. točku 13. i članak 5. stavak 2. Direktive 2009/81/EZ.

Zahtjevi koji se odnose na sigurnost opskrbe i sigurnost podataka kao neobvezne osnove za isključenje te kriteriji za odabir ili uvjeti izvršenja ugovora isto bi tako trebali biti proporcionalni i u skladu s potrebama pojedinačne nabave. Kada se primjenjuju ti zahtjevi treba posebno voditi računa o tome da se ograniče na ono što je potrebno za postizanje određenog cilja i osigurati da se njima nepotrebno ne ograničava tržišno natjecanje. Ako je potrebna sigurnosna provjera i ako javni naručitelji trebaju obraditi prijave natjecatelja koji su prošli sigurnosnu provjeru u drugoj državi članici, države članice trebaju poduzeti odgovarajuće i pravodobne korake kako bi se, uzimajući u obzir članak 22. Direktive 2009/81/EZ, ocijenilo je li takva sigurnosna provjera jednakovrijedna onoj izdanoj u skladu s nacionalnim pravom javnog naručitelja ⁽¹⁾. Države članice trebaju nastojati osigurati da njihova poduzeća koja posluju u sektoru obrane mogu ispuniti zahtjeve u pogledu sigurnosti opskrbe i sigurnosti podataka koje propisuje druge države članice.

Člankom 38. Direktive 2009/81/EZ zahtijeva se provjeravanje sposobnosti natjecatelja u skladu s kriterijima i s pomoću dokaznih sredstava koje utvrđuju javni naručitelji u skladu s Direktivom. Takvi dokazi mogu uključivati potvrde. Međutim, javni naručitelji ne moraju zahtijevati da se potvrde i druga dokumentacija podnesu zajedno s ponudom. Kako bi se olakšalo sudjelovanje u postupku nadmetanja javni bi naručitelji trebali razmotriti prihvaćanje sljedećih osobnih izjava kao preliminarnog dokaza u vrijeme podnošenja ponuda:

- osobne izjave u pogledu osobne situacije natjecatelja (članak 39. Direktive 2009/81/EZ),
- osobne izjave u pogledu sposobnosti natjecatelja za obavljanje stručne djelatnosti (članak 40. Direktive 2009/81/EZ),
- osobne izjave kojom se dokazuje da je natjecatelj ispunio kriterije u pogledu ekonomske i financijske sposobnosti te tehničke i stručne sposobnosti (članci od 41. do 44. Direktive 2009/81/EZ),

s tim da podnošenje relevantnih dokaza i potvrda trebaju zahtijevati tek u fazi dodjele, tj. prije potpisivanja ugovora, ali nakon evaluacije i izbora pobjednika. U tom bi kontekstu države članice trebale razmotriti mogućnost da gospodarskim subjektima dopuste podnošenje ili ponovnu upotrebu osobne izjave putem europske jedinstvene dokumentacije o nabavi (ESPD – pojam iz općeg prava o javnoj nabavi, članak 59. Direktive 2014/24/EU) te da je prema potrebi dopune podacima koji nisu obuhvaćeni ESPD-om.

Radi osiguravanja pravilne provedbe postupka, u slučaju nedoumica javni naručitelji mogu u bilo kojoj fazi postupka zatražiti da im se dostave dodatni podaci, uključujući čitavu ili djelomičnu popratnu dokumentaciju. To posebno može biti potrebno ako javni naručitelj odluči ograničiti broj natjecatelja koje će pozvati da podnesu ponude ili sudjeluju u dijalogu (članak 38. stavak 3. Direktive 2009/81/EZ). Kada zahtijevaju dostavu podataka ili popratne dokumentacije javni naručitelji uvijek moraju voditi računa da se poštuje načelo nediskriminacije.

Javni naručitelji ne bi trebali zahtijevati da natjecatelji dostave popratnu dokumentaciju koju već posjeduju ili koju mogu lako dobiti izravnim besplatnim pristupom nacionalnoj bazi podataka u bilo kojoj državi članici.

Kad god je to moguće, javni bi naručitelji natjecateljima koji još nisu prošli sigurnosnu provjeru (ako je takva provjera potrebna) trebali omogućiti dodatno vrijeme da je prođu (članak 42. stavak 1. točka (j) treći podstavak Direktive 2009/81/EZ). Općenito, javni bi naručitelji uvijek trebali zahtijevati da gospodarski subjekti dopune ili pojasne dokumente i potvrde povezane s kriterijima za isključenje i odabir (članak 45. Direktive 2009/81/EZ).

Države članice trebale bi olakšati prekograničnu upotrebu dokumentacije i potvrda. Posebno bi trebale osigurati da se podaci na potvrdama i u drugoj dokumentaciji za nadmetanje iz Direktive 2009/81/EZ unesu u e-Certis ⁽²⁾ i redovito ažuriraju. Pri provedbi postupaka iz Direktive 2009/81/EZ javni bi naručitelji trebali upotrebljavati internetsko spremište e-Certis.

⁽¹⁾ U članku 22. zadnjem podstavku Direktive 2009/81/EZ navodi se da „države članice priznaju sigurnosne provjere koje one smatraju jednakovrijednima kao i one koje su izdane u skladu s njihovim nacionalnim pravom, premda imaju mogućnost provesti i uzeti u obzir svoje daljnje istrage, ako ih smatraju potrebnima”. Vidjeti i stavak 12. Smjernica o sigurnosti podataka: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/15411/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽²⁾ Vidjeti: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/ecertis>

2.7. Osposobljavanje u području nabave i izgradnja kapaciteta

Države članice trebale bi organizirati osposobljavanje službenika za nabavu, omogućiti prilike za razmjenu iskustava i osigurati smjernice. Trebale bi omogućiti specijalizirano osposobljavanje s naglaskom na posebne karakteristike MSP-ova i operativna ograničenja koja su im svojstvena (financijski tokovi, ljudski resursi, upravljanje pravima intelektualnog vlasništva itd.).

Isto tako, države članice trebale bi organizirati osposobljavanje i pripremiti informacije za dobavljače, pružatelje usluga i izvođače. Takvi bi materijali trebali biti dostupni svima (ili barem svim trgovačkim društvima koji su zainteresirani za ugovore o nabavi u području obrane). To bi osobito koristilo MSP-ovima i srednjim društvima.

3. INDUSTRIJSKA POLITIKA

3.1. Financiranje

Lokalna i regionalna upravljačka tijela država članica trebaju podupirati MSP-ove i srednja društva koji jesu ili bi mogli biti sudionici u obrambenim opskrbnim lancima. Države članice mogu podizati razinu osviještenosti upravljačkih tijela i potencijalnih korisnika (poput MSP-ova, srednjih društava, istraživačkih ustanova i akademske zajednice) o upotrebi sredstava iz europskih strukturnih i investicijskih fondova u području obrane. Potiču se na upotrebu posebnih smjernica koje u tom pogledu trenutačno izrađuje Europska komisija ⁽¹⁾.

Države članice trebale bi razmotriti mogućnost da se MSP-ovi i srednja društva koja djeluju u području obrane koriste postojećim nacionalnim financijskim instrumentima ako to već nije slučaj.

Države članice trebale bi razmotriti i druge vrste moguće potpore MSP-ovima, npr. ciljane državna jamstva za MSP-ove i srednja društva koji se pridružuju inovativnim prekograničnim europskim projektima u području obrane. Takva bi jamstva mogla biti namijenjena djelomičnom ili potpunom pokriću rizika poslovanja manjih društava koja sudjeluju u takvim pothvatima ili banaka koje financiraju takve projekte ⁽²⁾.

Države članice trebale bi obavijestiti i savjetovati MSP-ove o mogućnostima financiranja na nacionalnoj i europskoj razini putem foruma, platformi i s pomoću drugih alata obrambenog sektora ili drugih ekonomskih sektora.

Državama članicama preporučuje se da predlažu projekte pametnog ulaganja za buduće zahtjeve ispitivanja i evaluacije. Na taj bi način MSP-ovi i srednja društva imali pristup objektima za ispitivanja i evaluacije te bi lakše mogli certificirati svoje proizvode i imati koristi od njihova doprinosa nastojanjima u pogledu kvalifikacije i certifikacije europske obrambene industrije.

3.2. Baze podataka

Države članice mogle bi pokušati razraditi svoju nacionalnu obrambenu industrijsku bazu ili je preispitati i podupirati širenje informacija o kapacitetu svoje industrije. To se na primjer može postići uspostavom novih baza podataka ili dopunjavanjem postojećih putem subjekata kao što su nacionalna udruženja obrambene industrije.

Državama članicama preporučuje se da podupiru poboljšanja postojećih baza podataka i projekata koji se odnose na društva koja djeluju u području obrane, njihove sposobnosti te dostupne programe i mogućnosti financiranja. To bi posebno trebalo obuhvaćati povezivanje postojećih nacionalnih baza podataka, direktorija nacionalnih udruženja obrambene industrije i drugih postojećih relevantnih izvora (npr. popisa članova klastera koji djeluju u području obrane). Takvi alati mogu uključivati i podatke o tehnološkim sposobnostima trgovačkih društava. U kasnijoj bi fazi zahvaljujući takvim bazama podataka MSP-ovi i srednja društva mogli povezati svoje opise s podacima država članica o budućim programima ili objavljenim obavijestima o nabavi. Tako bi glavni izvođači mogli odmah povezati opis nekog MSP-a s određenom vrstom projekta ili poslovne mogućnosti.

⁽¹⁾ Npr. Komisijina brošura iz 2017. pod nazivom „Tehnologija s dvojnog namjenom u EU-u”. Vidjeti: http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=9255

⁽²⁾ Država članica koja uspostavlja sustav jamstava trebala bi osigurati da to nije državna potpora (u tom pogledu vidjeti Obavijest Komisije o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o EZ-u na državne potpore u obliku jamstava: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0620%2802%29&from=EN>) ili prijaviti tu mjeru Komisiji.

3.3. Klasteri

Države članice trebaju podupirati razvoj vrhunskih konkurentnih regionalnih klastera izvrsnosti u području obrane i poticati ih da surađuju s ostalim regijama i državama članicama. Potrebno je poticati druge posebne oblike suradnje u klasterima pospješivanjem proaktivnog uključivanja tehnoloških centara i znanstvenih parkova, „živih laboratorija”, pružatelja financijskih sredstava ili projektnih grupa kako bi se poboljšala tehnološka suradnja preko sektorskih granica i potaknule prilike za rast MSP-ova koji djeluju u području obrane.

Države članice trebale bi poticati domaće klastere da se uključe u europska strateška partnerstva klastera ⁽¹⁾, koja se podupiru u okviru programa EU-a za konkurentnost poduzeća te malih i srednjih poduzeća (COSME). Takva partnerstva imaju dvostruku svrhu: omogućiti društvima da pristupe tržištima izvan EU-a i pospješiti ulaganja u pametnu specijalizaciju unutar Unije. Države članice trebale bi isto tako poticati klastere da pokušaju surađivati unutar Unije na temelju relevantnih poziva u okviru programa Obzor 2020. ⁽²⁾.

Države članice potiču se da pri razvoju i provedbi politika i mjera za potporu (regionalnim) klasterima budu usmjerene na obrambeni sektor. U tu svrhu mogu iskoristiti postojeće alate i mreže na razini Unije, poput Europske mreže regija angažiranih u području obrane ⁽³⁾. Trebale bi naširoko promicati i europsku platformu za suradnju klastera (ECCP) ⁽⁴⁾ kao alat koji može pomoći povezati njihove klastere s više od 500 organizacija klastera, čime pokreću suradnju unutar i izvan Europe u korist svojih MSP-ova koji su članovi.

3.4. Inovacije, istraživanja i tehnologije

Od država članica zahtijeva se da MSP-ovima pruže ciljanu pomoć s inovativnim konceptima i tehnologijama koje mogu imati obrambene primjene. Usto, namjenske mreže nacionalnih kontaktnih točaka trebale bi pružati informacije o pravilima sudjelovanja u istraživačkim projektima i dodjeli bespovratnih sredstava za istraživanje. Trebale bi organizirati i posredničke događaje i usluge.

Države članice trebale bi nastojati izrađivati istraživačke projekte prilagođene MSP-ovima. Isto tako, njihovi instituti za istraživanja u području obrane trebali bi ispitati u kojoj mjeri mogu uključiti MSP-ove u svoje projekte.

Države članice trebaju osigurati da su informacije o upravljanju pravima intelektualnog vlasništva dostupne tijelima nadležnima za nabavu u području obrane (npr. putem podataka za kontakt odgovarajućih institucija ili brošura dostupnih u prostorima tijela).

Države članice trebale bi podržavati otvorenu referentnu arhitekturu za modularne obrambene sustave omogućujući MSP-ovima da izrade i komercijaliziraju podsustave i komponente na neovisan i konkurentan način.

3.5. Vještine

Države članice trebaju imati pregled nacionalnog stanja u pogledu vještina potrebnih njihovoj obrambenoj industriji.

Kako bi riješili pitanje nedostatka vještina države članice trebaju iskoristiti nedavno donesen Novi program vještina za Europu i prilike koje se zahvaljujući njemu otvaraju u Uniji, kao i na nacionalnoj te lokalnoj razini ⁽⁵⁾.

Države članice trebale bi poticati suradnju industrije, ustanova za obrazovanje i osposobljavanje i drugih relevantnih organizacija radi zajedničkog djelovanja s ciljem boljeg usklađivanja ponude i potražnje, kao i upotrebu alata i instrumenata EU-a za ostvarivanje tih ciljeva. Kako bi riješili pitanje nedostatka vještina države članice trebale bi razmisliti o upotrebi sredstava iz europskih strukturnih i investicijskih fondova ⁽⁶⁾ (ESI fondovi), posebno Europskog socijalnog fonda (ESF) ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Europska platforma za suradnju klastera: <https://www.clustercollaboration.eu/eu-cluster-partnerships>

⁽²⁾ Za općenite informacije o Obzoru 2020. vidjeti <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-horizon-2020>.

⁽³⁾ Vidjeti: <https://www.endr.eu/>

⁽⁴⁾ Vidjeti: <https://www.clustercollaboration.eu/>

⁽⁵⁾ U okviru tog Programa posebno je važna inicijativa pod nazivom Plan za sektorsku suradnju u području vještina, gdje i obrambeni sektor ima svoje mjesto.

⁽⁶⁾ Vidjeti: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders-0/european-structural-and-investment-funds_hr

⁽⁷⁾ Vidjeti: <http://ec.europa.eu/esf/home.jsp?langId=hr>

3.6. Sposobnost MSP-ova

Države članice trebale bi širiti informacije o prekograničnim uspješnim primjerima kako bi potaknule MSP-ove i poddobljivače na prekogranično natjecanje. Trebale bi podupirati i organizaciju prekograničnih konferencija dobavljača (događaje među poduzećima i izravne sastanke s glavnim izvođačima) kako bi MSP-ovi bolje razumjeli zahtjeve glavnih izvođača, način rada i tražene industrijske sposobnosti i kapacitete te omogućiti platforme i prilike za sklapanje prekograničnih ugovora među MSP-ovima.

To se na primjer može postići dodjelom bespovratnih sredstava organizatorima događaja razmjerno razini sudjelovanja MSP-ova i novoosnovanih poduzeća. Takvim se bespovratnim sredstvima mogu obuhvatiti razni obrambeni sektori na uravnotežen način. To može pomoći MSP-ovima da sudjeluju u međunarodnim sastancima među poduzećima, poslovnim misijama u inozemstvu i na drugim međunarodnim događanjima.

Države članice trebale bi se isto tako koristiti postojećim alatima na razini Unije na sustavniji način kako bi podržale prekogranične aktivnosti MSP-ova, posebno putem usluga pronalaženja partnera koje među ostalim pruža Europska poduzetnička mreža ⁽¹⁾).

Sastavljeno u Bruxellesu 20. travnja 2018.

Za Komisiju
Elżbieta BIENKOWSKA
Članica Komisije

⁽¹⁾ Vidjeti: <http://een.ec.europa.eu/>